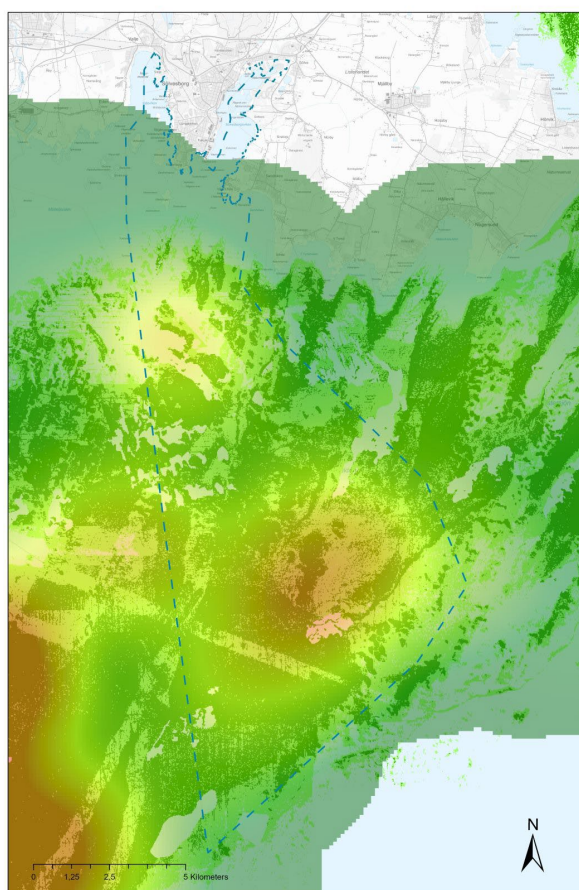

Natura 2000-område Hanöbukten (SE0410274) i Blekinge län

Beskrivning av området

Merparten av föreslaget Natura 2000-område i Hanöbukten (13 600 ha) omfattar naturtypen rev (1170) som i stora delar täcks av blåmusslor (se Figur 1). Rev i Södra Östersjön är en hotad (sårbar) naturtyp enligt HELCOM. Föreslaget område omfattar flera substratklasser¹ så som heterogen hårdbotten med block, stora och små stenar (mer än 30% av området), heterogen botten dominerad av sand, även grovsand, grus och små stenar (närmare 60%), homogen finsandbotten (5%) och homogen mjukbotten (2%).

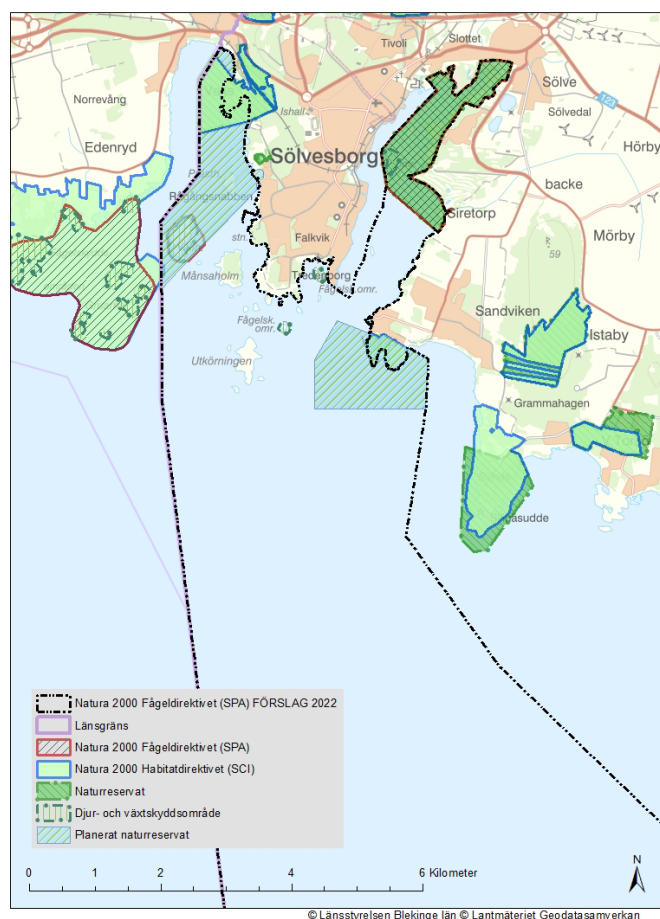

Figur 1. Kartan visar förekomst av blåmusselbäddar (>25% täckningsgrad)² (mörkgrönt= mycket god förutsättning för förekomst och ljusgrönt= god förutsättning för förekomst) tillsammans med resultatet av flyginventering för alfågel, där det djupast röda indikerar högsta tätheten av alfågel under inventering år 2006–2022. Den streckade linjen är föreslaget Natura 2000-område Hanöbukten (SE0410274).

¹ Hallberg, O et al. Sveriges geologiska undersökning (SGU). 2010. Ytsubstratklassning av maringeologisk information. Rapport 2010:6.

² Länsstyrelsen Blekinge. 2015. Marin inventering och modellering i Blekinge län och Hanöbukten. Rapport 2015:6.

Större delen av det föreslagna området ligger långt ut från land och präglas av en hög naturlighet och höga naturvärden. Höga naturvärden finns just i områdets revmiljöer som förutom täta blåmusselbestånd (>25% täckningsgrad) omfattar rödalgssamhällen. Blåmusslor är vanligast på håll/block och stenar, men även sandiga/grusiga bottenar. Utsjöområdena utgör tillflyktsområden för marina organismer och fåglar, vilka tidigare varit vanliga i grundare och mer kustnära områden, men som där försvunnit eller minskat till följd av ökad störning och föroreningar. De grunda musselområdena utgör viktiga rast- och födosöksområden för dykänder som ejder och alfågel, arter vars bestånd minskat kraftigt de senaste decennierna och är nationellt rödlistade (starkt hotad respektive nära hotad). Hanöbukten är Blekinges viktigaste område för alfågel och utgör en nödvändig övervintringslokal för arten. Den övervintrande alfågelpopulationen klassas som starkt hotad enligt nationella rödlistan. Området har även stor betydelse för andra sjöfåglar då Hanöbukstens kuststräcka har särskilt höga sjöfågelkoncentrationer och utgör övervintringslokaler för stora flockar av bland annat vigg och salskrake.

Figur 2. Del av Hanöbukten (SE0410274) förslag till Natura 2000 område, samt skyddade områden (naturresevat och Natura 2000). I bilden syns även områden där naturresevat planeras.

Valjeviken och Sölvesborgsviken utgörs av naturtypen stora vikar och sund (1160) och rev (1170), båda hotade (sårbara) naturtyper enligt HELCOM. Området omfattar även naturtypen skär i Östersjön (1620), en naturtyp med otillfredsställande bevarandestatus enligt Natura 2000.

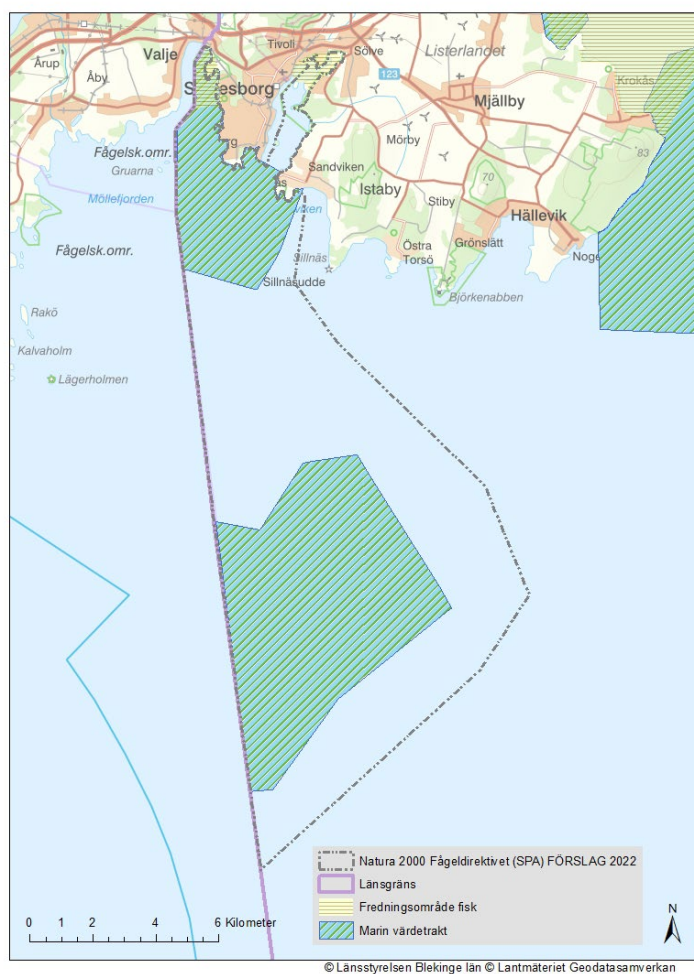
De största naturvärdena närmare land utgörs av grunda vegetationsklädda mjukbottnar och revmiljöer. De grunda vegetationsklädda mjukbottnarna finns främst i Valjeviken, skyddad från våg- och vindexponering. Undervattensvegetationen utgörs till största delen av artrika kärlväxtsamhällen som domineras av natingar (*Ruppia* sp.) och ålgräs (rödlistad, sårbar). De grunda mjukbottnarna utgörs även av lösliggande blåstång, även den rödlistad naturtyp enligt HELCOM (nära hotad). Den för Östersjön endemiska kransalgen raggsträffe (nära hotad) har observerats. Växtsamhället bildar tredimensionella strukturer som utgör viktiga lek- och rekryteringsmiljöer för många fiskarter, framför allt abborre, gädda och sill. Dessutom utgörs Valjevikens nordligaste del samt Månsaholms norra strand av långgrunda sandbottnar som fungerar som lekområde för havslekande sik.

Det föreslagna områdets öar och skär utgör några av västra Blekinges viktigaste häckningsplatser för flera kustfåglar, främst vitkindad gås, skrattmå, kentsk tärna, silvertärna, småtärna och skärfläcka, men även silltrut, fiskmå, fisktärna och skrântärna. Svarthuvad mås är etablerad i området sedan 2000-talet med en mindre koloni häckande par. Förutom skärfläcka är typiska hävdgynnade vadare i området tofsvipa, rödbena och större strandpipare. Vidare finns här flera arter simänder som snatterand, gräsand och skedand. Under vintertid rastar och övervintrar även betydande flockar med dykänder som ejder, vigg och salskrake. Även alfågel kan förekomma längre in i vikarna.

Motivering och avgränsning

Hanöbukten (SE0410274) bör pekas ut till Natura 2000, enligt fågeldirektivet, för att bevara:

- (a) ett utsjöområde med i ett nationellt perspektiv stort antal övervintrande alfågel, svärta och sjöorre
- (b) grunda havsvikar med stort antal övervintrande fåglar, främst andfåglar, trutar, måsar och tärnor, inte minst brunand, knölsvan, sothöna, salskrake och vigg.
- (c) nationellt viktiga öar för häckning av skrattmå och kentsk tärna, men även för andra arter som ejder, småtärna, skärfläcka och vitkindad gås.

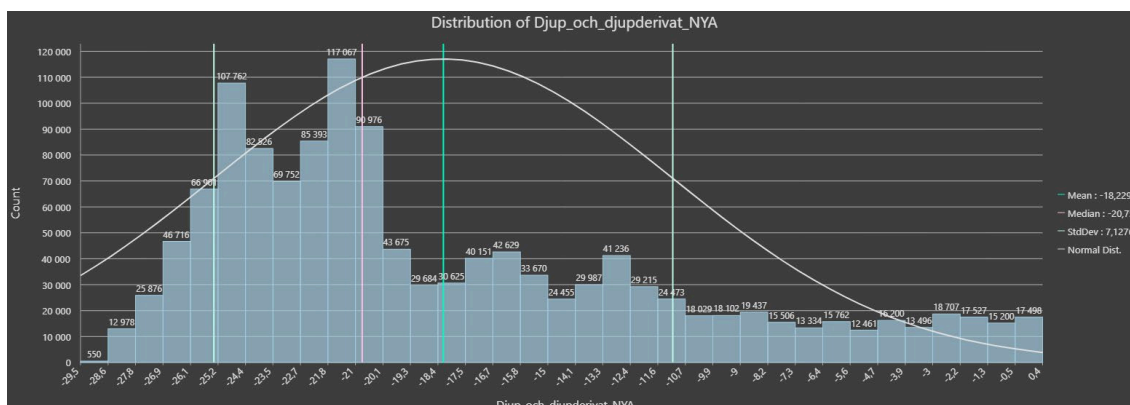

Figur 3. Inom arbetet med grön infrastruktur³ finns utpekade marina värdeområden. Här ses även fredningsområde⁴ för fisk i Valjeviken.

I området återfinns värdeområden för marina miljöer och även fredningsområde för fisk. Del av området omfattas av riksintresse för naturvård enligt Miljöbalken 3 kap §6. (NK 2, Valjeviken-Sölvesborgsviken).

³ Grön infrastruktur | Länsstyrelsen Blekinge ([lansstyrelsen.se](https://www.lansstyrelsen.se))

⁴ Fredningsområden i Blekinge ([lansstyrelsen.se](https://www.lansstyrelsen.se))

Figur 4. Fördelningen av djuputbredningen visar att stora delar av det föreslagna området är grundare än 20 meter. Alfåglar dyker ofta ned till bottnar på 10–25 m djup och mer sällan ned till 25–35 m djup, vid födosök.

Avgränsningen i utsjöområdet utgår ifrån årsvariation i tätheten av övervintrande alfågel och i viss mån, svärta och sjöorre. Hänsyn har även tagits till djuputbredning, med upp till max 30 meter och musselbankarnas utbredning, vilka utgör födoresurs för övervintrande alfågel. I de inre vikarna följer förslaget strandlinjen, med några korrigeringar (se Figur 1). Förslaget följer helt den inmätta gränsen mot land för naturreservatet Sölvesborgsviken. Den delen av Sölvesborgsviken som inte ingår i naturreservatet, med innerhamn, ingår inte heller i detta förslag. För yttre hamnen görs en buffring med 250 meter från strandlinjen fram till viken med ön Falkaholmen. De marina delarna av planerat naturreservat vid Näsnabbarna inkluderas, likaså de marina delarna av den planerade utvidgningen av Valje naturreservat. Detaljplanerade marina område runt Tredenberg inkluderas medan bryggområdet vid Brötalyckan exkluderas genom att följa den gräns som förslås vid utvidgning av Valje naturreservat. Befintliga SPA områden Vällholmen (SE0410044) och Sölvesborgsviken (SE0410259) förslås införlivas i det föreslagna Natura 2000-området Hanöbukten (SE0410274).

Utpekade arter

Fågeldirektivets bilaga 1

fisktärna
kentsk tärna
salskrake
silvertärna
skrântärna
skärfläcka
småtärna
vitkindad gås

Övriga arter som utgjort grund för utpekandet

alfågel
brun kärrhök
brunand
ejder
grågås
knipa
knölsvan
sjöorre
skrattmå
sothöna
storskrake
strandskata
svarthuvad må
svärta
tordmule
vigg

För närmare information om föreslagna arter av fåglar hänvisas till Artdatabankens Artfakta⁵, samt Naturvårdsverkets vägledning⁶.

Syfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de arter som utgjort grund för utpekandet av området. Hanöbukten (SE0410274) Natura 2000-område bidrar till att uppfylla miljömålen *Hav i balans och levande kust och skärgård*, samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Bevarandevärden och prioritering

I Hanöbukten (SE0410274) är de prioriterade bevarandevärdena knutna till utsjöområdets rev med blåmusselbäddar och övervintrande fågel och de grunda havsvikarna med övervintrande samt häckande fågel på områdets skär och små öar.

⁵ [Artbestämning - Artfakta från SLU Artdatabanken](#)

⁶ [Natura 2000 i Sverige \(naturvardsverket.se\)](#)

I utsjöområdet utgör alfågel, ejder, sjöorre och svärta prioriterade bevarandevärden. I de grunda vikarna utgör övervintrande fågel av brunand, salskrake, sothöna, storskrake och vigg, samt häckande fågel av ejder, kentsk tärna, skrattmå, småtärna, skärfläcka och vitkindad gås prioriterat bevarandevärde.

Påverkan och nödvändiga åtgärder

Särskilt tillstånd kan behövas

Bestämmelserna om påverkan på Natura 2000 finns i 7 kapitlet 28 a – 29 §§ miljöbalken (MB). Tillståndskravet i 28 a § innebär att det är förbjudet att utan tillstånd "bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön" i Natura 2000-områden.

Tillståndskravet blir aktuellt när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Det vidare begreppet "miljön" inbegriper inte bara naturtyper och arter upptagna för området. En allmän riskbedömning görs av verksamhetsutövaren och försiktighetsprincipen gäller.

Påverkan

Påverkan på utpekade fåglar i området kan vara direkt eller indirekt genom störningar och känslighet hos deras livsmiljöer.

De största hoten mot sandbankar (1110) är sandtäkt, utsläpp av näringsämnen, vilket leder till en ökad produktion av fintrådiga alger och drivande algmattor och olika former av exploatering. Rev (1170) med blåmusselbäddar hotas generellt av fysisk påverkan från till exempel trålning, muddring, dumpning, utvinning av sand och sten. Ökad sedimentation och ändringar i vattentemperatur och pH kan påverka vissa arter i reven negativt. Reven hotas även av övergödning, drivande algmattor, svall från fartygstrafik, utsläpp av olja och kemikalier, byggande av olika konstruktioner samt kabel- och rörledning. Grunda vikar och sund (1160) påverkas negativt av exploatering genom bryggor och vattenverksamheter, muddringar och dumpningar av muddermassor, intensiv båttrafik samt övergödning och läckage från omgivande jordbruksmarker. Häckningsmiljöer på skär i Östersjön (1620) kan påverkas av störning av exempelvis båttrafik och friluftsliv. Igenväxning med träd och buskar eller högväxande örter är negativt för flera arter. Lämplig hävd med rätt djurslag och antal vid rätt tidpunkt är nödvändigt.

Markhäckande fågelarter, som kentsk och skrântärna, är mycket känsliga för olika former av störningar under häckningsperioden och kan vid angrepp av mink, havsörn och trut överge boplatserna. Får de vara i fred och etablera sig på en boplatz blir den ofta stationär livet ut. Även flera efterföljande generationer kan välja samma häckningsplats. Övervintrande alfågel och salskrake hotas framför allt av risk för oljeutsläpp från fartyg, bifångster i nät samt undanträngningseffekter vid vindkraftverk vid etablering till havs. Störningar i form av båt- och sjöfartstrafik, byggande och konstruktioner i vatten bör undvikas och minimeras under tiden då dessa fåglar uppehåller sig på övervintrings- och rastområden i oktober till mars. Omfattande fågeldöd genom storskaliga sjukdomar som fågelinfluensa och miljögifter är ett aktuellt problem med påverkan på fågelfaunan.

Åtgärder

Kustnära vatten utgör värdefulla miljöer som är särskilt produktiva och därmed viktiga för havet som ekosystem. Nedan listas åtgärder som kan behövas för att skydda utpekade fåglar och deras livsmiljöer i området:

- Undvika/anpassa exploatering i områden med störst täckningsgrad av blåmusslor,
- Särskilt hänsynstagande under lekperioder för fisk och häckningsperiod för fågel, exempelvis genom att minska påverkan av båttrafik och fiske i rekryteringsområden för fisk samt i närheten av häckningsområde för fågel, till exempel genom beslut om fågelskyddsområde.
- Minska påverkan av båttrafik och nätfiske i område med övervintrande fågel under tiden oktober till mars,
- Reglering av fiskemetoder som kan skada områden med störst täckningsgrad av blåmusslor,
- Undvika/anpassa exploatering i vegetationsrika miljöer som kan vara lämpliga lek- och rekryteringsområden för fisk,
- Restaureringsåtgärder, så som utplantering av undervattensvegetation, utsättning av artificiella rev samt strand- och bottenstädning från marint skräp och spökgarn,
- Generella åtgärder för miljögifter och övergödning i Östersjön, så som att minska jordbrukets utsläpp av näringsämnen, begränsa skadliga ämnen, införa avancerad rening på de största avloppsreningsverken inom Sveriges avrinningsområde till Östersjön och främja hållbart fiske.

Påverkan och nödvändiga åtgärder kommer att preciseras och kommuniceras ytterligare med berörda efter regeringsbeslut, när en bevarandeplan tas fram för området.

Underlag

- ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- ArtDatabanken. 2022. www.artfakta.se. Juni 2022.
- Artdatabanken. 2022. www.artportalen.se. Juni 2022.
- BirdLife International. 2022a. IUCN Red List for birds. <http://www.birdlife.org>
- BirdLife International. 2022b. Data Zone. <http://datazone.birdlife.org/site/search>
- BirdLife Sverige. 2022. Sveriges Fåglar 2021. BirdLife Sverige. ISBN 978-91-88124-71-5
- Havs- och vattenmyndigheten. 2021. Nätverk av marina skyddade områden i Sverige: Ramverk och metod för utformning och förvaltning. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2021:12.
- Lunds universitet, F Haas. 2022. Kort utvärdering av övervintrande (och rastande) sjöfåglar i IBA-områdena "Nordöstra Skånes skärgårdskust" och "Ystad Hörte" samt "Bjäretriangeln". Opublicerat material.
- Länsstyrelsen Blekinge, M Olsson, J Wolgast. 2021. Skärgårdsinventeringen 2020 Blekinge (med tillhörande resultattabell). Opublicerat material.
- Länsstyrelsen Blekinge, P Olofsson Eco Images. 2021. Den kentska tärnan i Blekinge 2021 samt häckningsbefrämjande åtgärder på Falkaholmen och Norrören.
- Länsstyrelsen Blekinge. 1991. Beslut om bildande av naturreservatet Valje i Sölvesborgs kommun.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2015. Marin inventering och modellering i Blekinge län och Hanöbukten. Rapport 2015:6.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2016. Naturvärdesbedömning för interkommunal översiktsplanering och grön infrastruktur för havet i Blekinge. Rapport 2016:20.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2017. Beslut om skötselplan och bildande av naturreservatet Sölvesborgsviken i Sölvesborgs kommun.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2017. Bevarandeplan för Natura 2000-område SE0410044 Vällholmen.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2017. Bevarandeplan för Natura 2000-område SE0410259 Sölvesborgsviken.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2017. Inventering av undervattensvegetation vid Listerlandets nabbar 2015–2016. Ej publicerad.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2019. Beslut om skötselplan för naturreservatet Valje i Sölvesborgs kommun.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2020. Förslag till Regionalt miljöövervakningsprogram för Blekinge län 2021–2026.

- Länsstyrelsen Blekinge. 2021. Beskrivning av marina värdetrakter för område Hanöbukstens utsjöområde/Taggen (K0001).
- Länsstyrelsen Blekinge. 2021. Beskrivning av marina värdetrakter för område Valjeviken (K0002).
- Länsstyrelserna Skåne, Blekinge, Kalmar, Gotland, Östergötland, Södermanland, Stockholm. 2021. Regional handlingsplan för marint områdesskydd i Egentliga Östersjön.
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledning - Fåglar 1, 2 och 3. Vägledning för svenska arter i fågeldirektivets bilaga 1.
- Naturvårdsverket. 2017. Förutsättningar för prövningar och tillsyn i Natura 2000-områden. Handbok 2017:1.
- Naturvårdsverket. 2020. Sveriges arter och naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv- resultat från rapportering 2019 till EU av bevarandestatus 2013–2018.
- Nilsson, L & Haas, F. 2016. Distribution and numbers of wintering waterbirds in Sweden in 2015 and changes during the last fifty years (Utbredning och antal av övervintrande sjöfåglar i Sverige 2015 och förändringar under de senaste femtio åren). *Ornis Svecica* 26:3–54, 2016
- Nilsson, L. & Olsson, M. 2017. Hanöbukten, an important wintering area for waterbirds in South Sweden (Hanöbukten, ett viktigt övervingringsområde för sjöfåglar i södra Sverige). *Ornis Svecica* 27: 23–36.
- Nilsson, L. 2016. Changes in numbers and distribution of wintering Long-tailed Ducks *Clangula hyemalis* in Swedish waters during the last fifty years (Förändringar i antal och utbredning hos övervintrande alfåglar *Clangula hyemalis* i svenska farvatten under de senaste femtio åren). *Ornis Svecica* 26:162–176.
- Hallberg, O et al. Sveriges geologiska undersökning (SGU). 2010. Ytsubstratklassning av maringeologisk information. Rapport 2010:6.